

تامس مور

آرمان شهر

(یوتوپیا)

ویراستِ دوّم

ترجمه‌ی

داریوش آشوری

و

نادر افشار نادری

فهرست

۷	سَر سُخَن برای ویراستِ دوم
۱۱	دیباچه
۱۳	سرگذشتِ تامس مور
۲۳	درباره‌ی یوتوپیا
۳۱	آرمان‌شهر (یوتوپیا)
۳۳	کتابِ یکم
۷۷	کتابِ دوّم

پیوست:

دو پیام آور جهانِ مدرن: ماکیاوولی و تامس مور داریوش آشوری ۱۶۱

دیاچه

علّت این که این کتاب کوچک نام دو مترجم را بر خود دارد آن است که دوست عزیز از دست رفته‌ی من، نادر افشار نادری، کمر به ترجمه‌ی آن بسته بود، اما بدعهدی روزگار امانش نداد تا آن را تمام کند و من بنا به وظیفه‌ی دوستانه و به قصد به انجام رساندن نیت او، آن را تمام کردم. انگیزه‌ی واقعی من در این کار جز این نبوده، و در آغاز رغبتی خاص به ترجمه‌ی این کتاب نداشته‌ام. نادر نیز، که در روزگار خود برجسته‌ترین مردم‌شناس ایران و پژوهشگری پرشور و خستگی‌ناپذیر در مسائل ایلی و روستایی بود، اهل حرفه‌ی ترجمه نبود. و از او جز دو-سه پاره ترجمه‌ی ناتمام و منتشر نشده مانده است. آنچه او را به ترجمه‌ی این کتاب برانگیخت، شور و شوقی بود که در روزهای اوج انقلاب از دیدار چشم‌انداز «یوتوپیا»ی انقلاب به او دست داد. اما دریغ که با ناروایی‌هایی که در حق او کردند چندماهی بیش دوام نیاورد و جای این انسان بزرگوار و شریف و عزیز در میان دوستانی که همگی او را به راستی از دل و جان دوست می‌داشتند، خالی ماند. ترجمه‌ی این کتاب نیز از «کتاب یکم» آن فراتر

نرفت. سپس من با اجازه‌ی خانواده‌ی او و همسرش برای انجام نیتِ او، «کتابِ دوّم» را نیز ترجمه کردم و با افزودن یک پیشگفتار در زمینه‌ی زندگی تامس مور و روزگاری که این کتاب در آن پدید آمده است، کار را به پایان بردم. و نیز، برای یکدست شدنِ متن، ترجمه‌ی نادر از «کتابِ یکم» را نیز با متن اصلی برابر و در آن اصلاحاتِ لازم را کرده‌ام. در نتیجه، این همان دست‌نوشته‌ی ناویراسته‌ی او نیست. از این ویرایش البته چاره نبود، به‌ویژه که گمان می‌کنم این اجازه را از طرف او داشته باشم. زیرا که در زندگی‌اش سبک و سلیقه‌ی زبانی و ادبیِ مرا می‌پسندید و در این‌گونه کارها چه بسا با من مشورتی می‌کرد.

اصلی این کتاب به زبانِ لاتینی است و چند یا چندین ترجمه از آن به زبانِ انگلیسی در میان است. این ترجمه به فارسی از روی ترجمه‌ی H. V. S. Ogden، از دانشگاهِ میشیگان، انجام پذیرفته است، که ناشر نیویورکی، Appleton-Century-Crofts، در ۱۹۴۹ در مجموعه‌ی Classics منتشر کرده است. در میانه‌ی ترجمه، ترجمه‌ی دیگری از انتشاراتِ پنگوئن و یک ترجمه‌ی آلمانی از آن نیز به دست آمد که گهگاه اختلاف‌های زیاد میان آن‌ها دیده می‌شد، اما از کارِ گران و شاید بیهوده‌ی برابرکردن و سنجیدنِ ترجمه‌ها چشم پوشیدم و به همان متنی که نادر ترجمه را با آن آغاز کرده بود بسنده کردم. زیرا، گذشته از ضروری نبودنِ آن‌گونه نازک‌کاری‌ها از نظرِ همخوانیِ ترجمه با متن اصلی، سرانجام تعیینِ این‌که کدام یک به‌درستی برابر با متن اصلی است برای من ممکن نبود، زیرا متن اصلی به زبانِ لاتینی است.

داریوش آشوری

دی‌ماه ۱۳۶۰

سرگذشتِ تامس مور^۱

نویسنده‌ی پرآوازه‌ی کتابِ یوتوپیا شخصیتِ برجسته‌ای در تاریخ انگلستان است و یکی از چهره‌های بزرگِ دورانِ رنسانسِ انگلیس به‌شمار می‌آید. وی قَدیسی شهید است و سیاستمداری برجسته و نویسنده‌ای پرشور. اما آنچه نام او را در تاریخ ادب و اندیشه زنده نگاه داشته همین کتابِ یوتوپیا است که در آن جامعه‌ای آرمانی را با جامعه‌ی پرشر-و-شورِ روزگار خود می‌سنجد.

تامس مور در هفتم فوریه‌ی ۱۴۷۷ در لندن زاده شد. تامس بزرگ‌ترین پسرِ جان مور بود؛ حقوقدانی که از شاه لقب گرفت و در سِلکِ قاضیانِ بارگاه درآمد. تامس در بهترین مدرسه‌ی لندن آموزش دید. در دوازده‌سالگی پدر او رارشید یافت و برای پرورش به اخلاقی بزرگان وی را به خانواده‌ی جان مورتن، اسقفِ کنتربری و صدراعظم انگلستان، سپرد. جان مورتن، که پرورشِ تامس مور به او واگذار شده بود، پیش‌بینی